

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 16.7.2008
COM(2008) 400 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος

{SEC(2008) 2124}
{SEC(2008) 2125}
{SEC(2008) 2126}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	1
1.1.	Δυνητικά οφέλη των πράσινων δημοσίων συμβάσεων (ΠΔΣ).....	3
1.2.	Πολιτικό υπόβαθρο	3
1.3.	Δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο	4
1.4.	Εμπόδια στην υιοθέτηση των ΠΔΣ.....	5
2.	Στόχοι.....	6
3.	Κοινή προσέγγιση για τις ΠΔΣ	6
3.1.	Ως προς τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων.....	6
3.2.	Ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.....	7
4.	Κοινά κριτήρια ΠΔΣ	7
4.1.	Διαδικασία καθορισμού κοινών κριτηρίων για τις ΠΔΣ.....	7
4.2.	Τομείς προτεραιότητας	9
5.	Στόχοι σχετικά με τις ΠΔΣ.....	10
5.1.	Στόχος της ανανεωμένης στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης για τις ΠΔΣ	10
5.2.	Ειδικοί στόχοι για τις ΠΔΣ στο πλαίσιο της εφαρμογής των χρηματοδοτικών μηχανισμών της ΕΕ.....	11
5.2.1.	Σύναψη δημοσίων συμβάσεων από αρχές των κρατών μελών που χρησιμοποιούν κονδύλια της ΕΕ.....	11
5.2.2.	Δημόσιες συμβάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	12
6.	Ενδεχόμενα υποχρεωτικά μέτρα	12
7.	Κατευθυντήριες γραμμές	12
8.	ΠΔΣ και καινοτομία.....	13
9.	«Πρασίνισμα» των ιδιωτικών συμβάσεων.....	13
10.	Δείκτες για τις ΠΔΣ – παρακολούθηση και συγκριτική αξιολόγηση - Χρονοδιάγραμμα.....	14
11.	Συμπέρασμα και μετέπειτα δράση	15

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Δυνητικά οφέλη των πράσινων δημοσίων συμβάσεων (ΠΔΣ)

Κάθε χρόνο οι ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες δαπανούν ποσό που αντιστοιχεί στο 16% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ για την αγορά αγαθών, όπως εξοπλισμού γραφείου, κτηριακού εξοπλισμού και μεταφορικών οχημάτων, για υπηρεσίες, όπως είναι η συντήρηση κτηρίων, οι υπηρεσίες μεταφοράς, καθαρισμού και τροφοδοσίας, καθώς και για έργα¹. Οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να επηρεάσουν τη διαμόρφωση των τάσεων στην παραγωγή και την κατανάλωση, ενώ μια σημαντική ζήτηση εκ μέρους των δημοσίων υπηρεσιών για οικολογικότερα (πιο πράσινα) αγαθά θα δημιουργήσει ή θα διευρύνει τις αγορές για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες. Με τον τρόπο αυτό, εξάλλου, θα δοθούν κίνητρα στις επιχειρήσεις για να αναπτύξουν περιβαλλοντικές τεχνολογίες².

Η μεγαλύτερη αειφορία στη χρήση των φυσικών πόρων και των πρώτων υλών θα ήταν επωφελής τόσο για το περιβάλλον, όσο και για την οικονομία στο σύνολό της, δεδομένου ότι θα δημιουργούσε ευκαιρίες για τις αναδυόμενες «πράσινες οικονομίες»³. Η στροφή αυτή θα έδινε επίσης νέα ώθηση στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας με την προώθηση της καινοτομίας στις οικολογικές τεχνολογίες (οικοτεχνολογίες) – τομέας με αναγνωρισμένο μεγάλο αναπτυξιακό δυναμικό, όπου η Ευρώπη έχει ήδη το παγκόσμιο προβάδισμα. Διάφορες μελέτες έχουν επιβεβαιώσει τις σημαντικές προοπτικές για οικονομικά συμφέρουσες πράσινες δημόσιες συμβάσεις (ΠΔΣ) – ιδίως σε τομείς όπου τα πράσινα προϊόντα δεν είναι ακριβότερα από τα εναλλακτικά μη οικολογικά (λαμβάνοντας υπόψη το κόστος κύκλου ζωής του προϊόντος)⁴. Δεδομένου ότι τα οικολογικότερα προϊόντα ορίζονται με βάση τον κύκλο ζωής, οι ΠΔΣ θα επηρεάσουν το σύνολο της αλυσίδας εφοδιασμού και θα προωθήσουν την εφαρμογή πράσινων προτύπων στις ιδιωτικές συμβάσεις.

1.2. Πολιτικό υπόβαθρο

Η σημασία των ΠΔΣ ως μέσου άσκησης πολιτικής αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο, τα τελευταία δε χρόνια αυξάνεται η πολιτική στράτευση σε εθνικό, κοινοτικό και διεθνές επίπεδο. Το 2002, ο ΟΟΣΑ εξέδωσε σύσταση για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Στη συνέχεια της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής του Γιόχανεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη (Σεπτέμβριος 2002), συγκροτήθηκε η ομάδα εργασίας του Marrakech για τις αειφόρες προμήθειες, με σκοπό τη διάδοση αειφόρων (πράσινων) πρακτικών σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Πολιτικές με αντικείμενο τις αειφόρες δημόσιες συμβάσεις δρομολογήθηκαν σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Καναδάς, Αυστραλία και

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι για τις περισσότερες δημόσιες αρχές, τα έργα κατασκευής και ανακαίνισης, καθώς και τα τρέχοντα έξοδα των κτηριακών εγκαταστάσεων αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό των ετήσιων δαπανών, το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις υπερβαίνει το 50 %.

² Ως περιβαλλοντική τεχνολογία νοείται κάθε τεχνολογία που αποσκοπεί στην αποτροπή ή τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε οιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής των προϊόντων ή δραστηριοτήτων.

³ UNEP Year Book 2008

⁴ <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=528&ArticleID=5748&l=en>

Το κόστος κύκλου ζωής πρέπει να καλύπτει την τιμή αγοράς και τις συναφείς δαπάνες (παράδοση, εγκατάσταση, θέση σε λειτουργία ...), τις δαπάνες λειτουργίας (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών δαπανών, των δαπανών για ανταλλακτικά, συντήρηση) και τις δαπάνες του τέλους του κύκλου ζωής – θέση εκτός λειτουργίας, αφαίρεση και διάθεση ως απόβλητο.

Νότιος Κορέα), καθώς και σε ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες (όπως η Κίνα, η Ταϊλάνδη και οι Φιλιππίνες).

Στην ΕΕ, η σημασία των ΠΔΣ επισημάνθηκε για πρώτη φορά στην ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή το 2003 με θέμα την Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων, όπου διατυπώθηκε σύσταση προς τα κράτη μέλη να θεσπίσουν εθνικά σχέδια δράσης για τις ΠΔΣ μέχρι τα τέλη του 2006. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις⁵ διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο οι αγοραστές του δημοσίου τομέα μπορούν να ενσωματώσουν την περιβαλλοντική διάσταση στις οικείες διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Πιο πρόσφατα, η ανανεωμένη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ιούνιος 2006), έθεσε ως στόχο πολιτικής για το 2010 να φθάσουν οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ κατά μέσον όρο το επίπεδο που επέτυχαν το 2006 τα κράτη μέλη που είχαν τις καλύτερες επιδόσεις.

Η παρούσα ανακοίνωση εντάσσεται στο Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Κατανάλωση και Παραγωγή και την Αειφόρο Βιομηχανική Πολιτική (SCP/SIP), το οποίο διαμορφώνει το πλαίσιο για την ολοκληρωμένη εφαρμογή ενός συνδυασμού μέσων που αποβλέπουν στη βελτίωση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων.

1.3. Δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η βασική αντίληψη που διαπνέει τις ΠΔΣ παραπέμπει στην ύπαρξη σαφών και φιλόδοξων περιβαλλοντικών κριτηρίων για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες. Έχουν εκπονηθεί διάφορα εθνικά κριτήρια και υιοθετηθεί ποικίλες εθνικές προσεγγίσεις για τις ΠΔΣ. Καθώς όμως η χρήση των συμβάσεων αυτών αυξάνεται, τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόζουν συμβατά μεταξύ τους κριτήρια, ώστε να αποτρέπεται η στρέβλωση της ενιαίας αγοράς και η μείωση του ανταγωνισμού ανά την ΕΕ. Η θέσπιση ενιαίας δέσμης κριτηρίων θα περιόριζε σημαντικά τη διοικητική επιβάρυνση για τους οικονομικούς φορείς και τις δημόσιες υπηρεσίες που συνάπτουν ΠΔΣ. Τα κοινά κριτήρια για τις ΠΔΣ θα ήταν ιδιαίτερα επωφελή, τόσο για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, όσο και για τις ΜΜΕ (με περιορισμένες δυνατότητες να χειρίζονται ποικίλες διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν θεσπιστεί περιβαλλοντικά κριτήρια – επί παραδείγματι στο πλαίσιο του οικολογικού σήματος της ΕΕ⁶, του κανονισμού «Energy Star»⁷ και της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό όσον αφορά τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια⁸.

⁵ Οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, περί αναθεωρημένου κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος, ο οποίος αποτελεί τώρα το αντικείμενο αναθεώρησης.

⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 106/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με το κοινοτικό πρόγραμμα επισήμανσης της ενεργειακής απόδοσης του εξοπλισμού γραφείου· ενώ η επισήμανση Energy Star εφαρμόζεται σε εθελοντική βάση, ο κανονισμός επιβάλλει στα κοινοτικά όργανα και στις κεντρικές κυβερνητικές αρχές να χρησιμοποιούν υποχρεωτικά τις προδιαγραφές Energy Star στις συμβάσεις δημόσιων προμηθειών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις.

⁸ Οδηγία 2005/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2005, για θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια.

Επίσης, ορισμένες προτάσεις που υποβλήθηκαν πρόσφατα αποσκοπούν στον καθορισμό κριτηρίων που θα είναι χρήσιμα για τις ΠΔΣ, όπως είναι η πρόταση για την αναθεώρηση του οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια, η οποία προβλέπει τον καθορισμό αφενός ελάχιστων απαιτήσεων και αφετέρου κριτηρίων προηγμένων επιδόσεων, η πρόταση οδηγίας σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων⁹, η οποία καθορίζει εναρμονισμένη μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους των ρυπογόνων εκπομπών και της κατανάλωσης καυσίμου καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του οχήματος και η πρόταση οδηγίας σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές¹⁰, η οποία περιλαμβάνει κριτήρια αειφορίας για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά και στο πλαίσιο της οποίας ενδέχεται να καθοριστούν – στο μέλλον – κριτήρια αειφορίας για τη βιομάζα, συμπεριλαμβανομένης της δασικής βιομάζας.

Η κατάρτιση και ο καθορισμός αναλυτικότερων περιβαλλοντικών κριτηρίων, καθώς και η αλληλοσύνδεση και η δυναμική χρήση τους για τις ΠΔΣ αποτελούν ουσιώδη στοιχεία του Σχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Κατανάλωση και Παραγωγή και την Αειφόρο Βιομηχανική Πολιτική. Το Σχέδιο Δράσης αποβλέπει, ειδικότερα, στη διαμόρφωση ενός δυναμικού πλαισίου για τη βελτίωση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων και την προώθηση της υιοθέτησής τους από τους καταναλωτές. Αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό φιλόδοξων στόχων για το σύνολο της αγοράς, τη διασφάλιση της βελτίωσης των προϊόντων με την υιοθέτηση συστημικής προσέγγισης όσον αφορά τα κίνητρα και την καινοτομία, καθώς και τη διασφάλιση της στήριξης της πολιτικής αυτής στη ζήτηση. Τα στοιχεία που αφορούν ειδικότερα τις δημόσιες συμβάσεις θα εξεταστούν αναλυτικότερα στη συνέχεια.

1.4. Εμπόδια στην υιοθέτηση των ΠΔΣ

Μέχρι σήμερα, το δυναμικό των ΠΔΣ έχει αξιοποιηθεί μόνο εν μέρει. Στις αρχές του 2008 μόνο 14 κράτη μέλη είχαν θεσπίσει εθνικά σχέδια δράσης (άλλα δώδεκα κράτη μέλη καταρτίζουν τώρα σχέδιο ή στρατηγική)¹¹. Τα κυριότερα εμπόδια για την υιοθέτηση των ΠΔΣ σε μεγαλύτερο βαθμό είναι τα εξής:

- Περιορισμένος αριθμός θεσπισθέντων περιβαλλοντικών κριτηρίων για προϊόντα / υπηρεσίες – εξάλλου για τα θεσπισθέντα κριτήρια, οι μηχανισμοί δημοσιοποίησής τους, π.χ. οι βάσεις δεδομένων, είναι συχνά ανεπαρκείς.
- Ανεπαρκής πληροφόρηση για το κόστος κύκλου ζωής των προϊόντων και για το σχετικό κόστος των φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων / υπηρεσιών.

⁹ COM (2007)817 τελικό της 19.12.2007· η πρόταση προβλέπει εναρμονισμένη μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους των ρυπογόνων εκπομπών και της κατανάλωσης καυσίμου καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του οχήματος (εξωτερικό κόστος), μεθοδολογία την οποία θα πρέπει να εφαρμόζουν οι αναθέτουσες αρχές και οι επιχειρήσεις δημόσιων μεταφορών για τον υπολογισμό της συνολικής τιμής ενός οχήματος στο πλαίσιο των αποφάσεων που αφορούν συμβάσεις προμήθειας http://ec.europa.eu/transport/clean/index_en.htm.

¹⁰ COM (2008) 19 τελικό της 23.1.2008· η πρόταση περιλαμβάνει κριτήρια αειφορίας για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά και προβλέπει την υποβολή έκθεσης από την Επιτροπή, το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010, σχετικά με τις απαιτήσεις ενός μηχανισμού υπέρ της αειφορίας που θα αφορά τις ενεργειακές χρήσεις της βιομάζας, εκτός των βιοκαυσίμων και άλλων βιορευστών.

¹¹ Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο και το περιεχόμενο των εθνικών σχεδίων δράσης για τις ΠΔΣ διατίθενται στην ιστοσελίδα που αφορά τις ΠΔΣ, στη δικτυακή πύλη Ευropa: http://ec.europa.eu/environment/gpp/national_gpp_strategies_en.htm.

- Ανεπαρκής συνειδητοποίηση του οφέλους των φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και υπηρεσιών.
- Αβεβαιότητα όσον αφορά τις νόμιμες δυνατότητες ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών κριτηρίων στα έγγραφα των διαγωνισμών.
- Έλλειψη πολιτικής υποστήριξης, με αποτέλεσμα τη διάθεση περιορισμένων πόρων για την σύναψη / προώθηση ΠΔΣ (απαιτείται ιδίως βελτίωση της κατάρτισης).
- Έλλειψη συντονισμένης ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών μεταξύ των περιφερειών και των τοπικών αρχών.

2. ΣΤΟΧΟΙ

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως γενικό στόχο την παροχή κατευθύνσεων για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις καταναλωτικές συνήθειες του δημοσίου τομέα και για τη χρήση ΠΔΣ, προκειμένου να προωθηθεί η καινοτομία στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών.

Οι ειδικοί στόχοι της παρούσας ανακοίνωσης συνίστανται στην άρση των εμποδίων που επισημαίνονται στο σημείο 1.4, στα οποία προσκρούει η υιοθέτηση των ΠΔΣ:

- καθορισμός διαδικασίας θέσπισης κοινών κριτηρίων για τις ΠΔΣ·
- ενημέρωση για τον υπολογισμό του κόστους κύκλου ζωής των προϊόντων·
- κατάρτιση νομικών και επιχειρησιακών κατευθυντηρίων γραμμών·
- πολιτική υποστήριξη με τον καθορισμό πολιτικού στόχου συναρτώμενου με δείκτες και την εξασφάλιση μετέπειτα παρακολούθησης.

3. ΚΟΙΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΔΣ

3.1. Ως προς τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων

Ουσιαστικά, η σύναψη δημοσίων συμβάσεων αποτελεί διαδικασία και για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, ως ΠΔΣ νοείται:

«...διαδικασία με την οποία οι δημόσιες αρχές επιδιώκουν να συνάψουν συμβάσεις για αγαθά, υπηρεσίες και έργα με μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σε σύγκριση με αγαθά, υπηρεσίες και έργα που επιτελούν την ίδια πρωταρχική λειτουργία τα οποία θα αποτελούσαν το αντικείμενο της σύμβασης υπό άλλες συνθήκες.»

Με την παρούσα ανακοίνωση επιδιώκεται να καλυφθούν όλες οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, εντός και πέραν των ορίων που καθορίζονται στις ευρωπαϊκές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις. Σε όλες τις περιπτώσεις, η διατύπωση των περιβαλλοντικών προδιαγραφών, των κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης και των συμβατικών ρητρών πρέπει να είναι απολύτως σύμφωνη με τις διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς και κάθε άλλης σχετικής κοινοτικής ή εθνικής νομοθεσίας.

3.2. Ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις

Ο χαρακτηρισμός των ΠΔΣ ως διαδικασίας δεν αρκεί για να επιτρέψει την αντικειμενική συγκριτική αξιολόγηση και τον αντικειμενικό καθορισμό στόχων. Για να επιτευχθεί αυτό, η διαδικασία θα πρέπει να συναρτάται με τη συμμόρφωση προς σαφή κριτήρια ΠΔΣ. Έχει ήδη εκπονηθεί μια πρώτη σειρά κοινών κριτηρίων ΠΔΣ για διάφορες ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών, παραδείγματα των οποίων παρέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση. Όπως επεξηγείται στο σημείο 4.1, η Επιτροπή προτείνει τώρα τη θεσμοθέτηση της διαδικασίας αυτής, με σκοπό την παγίωση των υφιστάμενων κοινών κριτηρίων για τις ΠΔΣ και τον καθορισμό νέων για περισσότερες ομάδες προϊόντων, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το πλεονέκτημα των κοινών κριτηρίων ΠΔΣ είναι ότι αποφεύγονται η στρέβλωση της αγοράς και η μείωση του ανταγωνισμού που θα προκαλούσε η εφαρμογή διαφορετικών εθνικών κριτηρίων ΠΔΣ.

Για να ανταποκρίνονται οι διαδικασίες διαγωνισμού στα κριτήρια των ΠΔΣ, τα κριτήρια αυτά θα διατυπωθούν κατ' αρχήν ως ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές τις οποίες πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές. Επίσης, ορισμένα κριτήρια ΠΔΣ είναι δυνατόν να διατυπωθούν ως περιβαλλοντικά κριτήρια ανάθεσης, για την προώθηση πρόσθετων περιβαλλοντικών επιδόσεων, χωρίς να έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα και να αποκλείουν επομένως από την αγορά προϊόντα τα οποία δεν επιτυγχάνουν τις προτεινόμενες επιδόσεις. Εάν τύχουν σημαντικής στάθμισης, τα κριτήρια ανάθεσης θα στείλουν ένα ηχηρό μήνυμα στην αγορά. Ανάλογα με το είδος του προϊόντος και το πλήθος και τη βαρύτητα των άλλων – μη περιβαλλοντικών – κριτηρίων ανάθεσης, μπορεί να θεωρηθεί «σημαντικό» ένα ποσοστό στάθμισης της τάξης του 15% και άνω.

4. ΚΟΙΝΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΔΣ

4.1. Διαδικασία καθορισμού κοινών κριτηρίων για τις ΠΔΣ

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού βοηθήματος (Training Toolkit) για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις¹² που καταρτίστηκε προσφάτως, καθορίστηκε μια πρώτη σειρά κοινών κριτηρίων για τις ΠΔΣ. Εκπονήθηκαν κριτήρια για ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών 10 τομέων που θεωρήθηκαν οι πλέον κατάλληλοι για τη σύναψη ΠΔΣ. Τα κριτήρια βασίστηκαν σε υφιστάμενα ευρωπαϊκά και εθνικά κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος, κατά περίπτωση, καθώς και σε στοιχεία από φορείς της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών. Συστάθηκε ομάδα εμπειρογνομόνων στην οποία συμμετείχαν αντιπρόσωποι των κρατών μελών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΠΔΣ. Η ομάδα αυτή συνεργάστηκε στενά με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για τον καθορισμό των κριτηρίων.

Η Επιτροπή προτείνει τη θεσμοθέτηση της εν λόγω διαδικασίας διαβουλεύσεων, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των ΠΔΣ και να βελτιωθεί η ποιότητά τους, χάρη στην υιοθέτηση κοινών κριτηρίων και κοινής μεθόδου μετρήσεων, με βάση τις αρχές του ανοικτού συντονισμού. Επομένως, τα κράτη μέλη θα κληθούν να εγκρίνουν επισήμως τα ήδη εκπονηθέντα κριτήρια για τις ΠΔΣ, κατόπιν της έγκρισής τους από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και μετά από έναν τελικό κύκλο διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερομένους φορείς της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες θα διεξαχθούν σύμφωνα με τις

¹² Το εκπαιδευτικό βοήθημα (Training Toolkit) μπορεί να τελεφορτωθεί από την ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm.

ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση¹³. Η επίσημη έγκριση από τα κράτη μέλη συνεπάγεται την ενσωμάτωση των κοινών κριτηρίων ΠΔΣ στα εθνικά σχέδια δράσης και στις κατευθυντήριες γραμμές για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις που καταρτίστηκαν ή καταρτίζονται από τα κράτη μέλη με βάση την ανακοίνωση του 2003 για την Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων.

Η διαδικασία αυτή θα επαναληφθεί στο μέλλον και η Επιτροπή θα συνεχίσει να διευθύνει τις εργασίες της ομάδας εθνικών εμπειρογνομόνων για τις ΠΔΣ, ενώ θα εκπονήσει και θα υποβάλει νέα σχέδια κριτηρίων ΠΔΣ για περισσότερες ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών. Τα σχέδια αυτά θα συζητηθούν επίσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών. Για την έγκριση των κριτηρίων θα τηρηθούν αυστηρές προδιαγραφές διαβούλευσης. Οι εργασίες θα επικεντρωθούν σε τομείς που παρουσιάζουν τις βέλτιστες προοπτικές για ΠΔΣ (σημείο 4.2).

Κατά τη διαδικασία αυτή θα ληφθούν δεόντως υπόψη οι διεξαχθείσες και διεξαγόμενες εργασίες για τον καθορισμό των περιβαλλοντικών κριτηρίων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή. Τα κριτήρια θα βασίζονται σε προσέγγιση με βάση τον κύκλο ζωής. Πηγή έμπνευσης για τον καθορισμό των μελλοντικών κριτηρίων ΠΔΣ μπορούν να αποτελέσουν: τα κριτήρια για το κοινοτικό οικολογικό σήμα, οι σχετικές με την ενεργειακή απόδοση προδιαγραφές για τον εξοπλισμό γραφείου, οι περιβαλλοντικές επιδόσεις αναφοράς που θα καθοριστούν στο πλαίσιο των εκτελεστικών μέτρων της αναθεωρημένης οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό, η μεθοδολογία για την εσωτερικευση του εξωτερικού κόστους που προβλέπεται στην πρόταση οδηγίας σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακώς αποδοτικών οχημάτων, καθώς και τα κριτήρια αειφορίας για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά που περιλαμβάνονται στην πρόταση οδηγίας σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Κοινά κριτήρια ΠΔΣ θα καθοριστούν μόνο για προϊόντα και υπηρεσίες που δεν καλύπτονται (ακόμη) από υποχρεωτικά κριτήρια ΠΔΣ¹⁴.

Στα καθορισθέντα για τις ΠΔΣ κριτήρια γίνεται διάκριση μεταξύ «στοιχειωδών» και «αναλυτικών» κριτηρίων. Τα «στοιχειώδη» κριτήρια έχουν καταρτιστεί για να διευκολυνθεί η εφαρμογή της διαδικασίας των ΠΔΣ, καθώς επικεντρώνονται στα κύρια πεδία περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός προϊόντος και αποβλέπουν στην ελαχιστοποίηση του διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις. Τα «αναλυτικά» κριτήρια ΠΔΣ λαμβάνουν υπόψη περισσότερες πτυχές ή υψηλότερα επίπεδα των περιβαλλοντικών επιδόσεων, και μπορούν να χρησιμοποιούνται από αρχές που επιθυμούν να στηρίξουν περαιτέρω την επίτευξη των στόχων για το περιβάλλον και την καινοτομία. Δεδομένου ότι τα «στοιχειώδη» κριτήρια αποτελούν το θεμέλιο των «αναλυτικών» κριτηρίων, η διάκριση που γίνεται μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών αντικατοπτρίζει διαφορές όσον αφορά τον βαθμό φιλοδοξίας για τα πράσινα προϊόντα και τη διαθεσιμότητά τους, ενώ αμφότερες οι κατηγορίες αποσκοπούν στην εξέλιξη των αγορών προς την ίδια κατεύθυνση.

Όταν, για το ίδιο προϊόν, τα ευρωπαϊκά κριτήρια κάνουν διάκριση μεταξύ διαφόρων επιπέδων περιβαλλοντικών επιδόσεων, αυτό λαμβάνεται υπόψη κατά την κατάρτιση των «στοιχειωδών» και «αναλυτικών» κριτηρίων ΠΔΣ. Εάν, επί παραδείγματι, συγκεκριμένο

¹³ http://ec.europa.eu/civil_society/consultation_standards/index_en.htm

¹⁴ Στο σημείο 6 γίνεται αναφορά σε μελλοντικά υποχρεωτικά μέτρα για τις ΠΔΣ, μεταξύ των οποίων μπορεί να περιλαμβάνεται ο καθορισμός υποχρεωτικών κατωτάτων ορίων για τις δημόσιες συμβάσεις στο πλαίσιο της αναθεώρησης των οδηγιών για την επισήμανση ή/και της έκδοσης νέων (βλ. σημείο 2.3 του σχεδίου δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή).

προϊόν καλύπτεται τόσο από τις σχετικές με την ενεργειακή απόδοση προδιαγραφές Energy Star, όσο και από το προαιρετικό σύστημα του ευρωπαϊκού οικολογικού σήματος, τα «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ θα αντιστοιχούν στις σχετικές με την ενεργειακή απόδοση προδιαγραφές του κανονισμού Energy Star, ενώ τα «αναλυτικά» κριτήρια θα εκπονηθούν με βάση τα κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος. Οι δύο σειρές κριτηρίων θα επιτρέψουν στα κράτη μέλη και τις αναθέτουσες αρχές να βελτιώσουν βαθμιαία το βαθμό υιοθέτησης των ΠΔΣ και να στείλουν σαφή μηνύματα στην αγορά για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων και των υπηρεσιών. Για τις ομάδες προϊόντων που δεν καλύπτονται από κανέναν από τους ως άνω κανονισμούς ή συστήματα, αλλά μόνο από το κοινοτικό οικολογικό σήμα, η διαδικασία καθορισμού κοινών κριτηρίων ΠΔΣ θα συνίσταται ομοίως στον προσδιορισμό «στοιχειωδών» και «αναλυτικών» κριτηρίων ΠΔΣ, όπου τα πρώτα θα βασίζονται στα κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος τα οποία καλύπτουν τις κυριότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και εφαρμόζονται ευχερέστερα, ενώ τα δεύτερα θα περιλαμβάνουν επιπλέον τα κριτήρια του οικολογικού σήματος που θεωρούνται σημαντικά για τον προσδιορισμό δεδομένου προϊόντος.

Στις περιπτώσεις όπου δεν έχουν καθοριστεί ευρωπαϊκά κριτήρια, για την εκπόνηση των κριτηρίων ΠΔΣ θα χρησιμοποιούνται εθνικές ή άλλες βάσεις δεδομένων περιβαλλοντικών κριτηρίων και θα διεξάγονται επίσης σχετικές διαβουλεύσεις με φορείς της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών.

Τα κριτήρια διατυπώνονται και θα διατυπώνονται έτσι ώστε να διευκολύνεται η κατανόησή τους από τους αγοραστές και υποβάλλοντες προσφορές (του Δημοσίου), καθώς και η ενσωμάτωσή τους στα έγγραφα του διαγωνισμού, σε πλήρη συμφωνία με τις διατάξεις της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων. Σε περίπτωση που επιμέρους υλικά (όπως το ξύλο) καλύπτονται από πολλούς τομείς προτεραιότητας (κατασκευές, χαρτοποιία και υπηρεσίες εκτύπωσης ενέργεια και επίπλωση, στην περίπτωση του ξύλου), θα καταρτίζεται ενιαία συνεκτική σειρά κριτηρίων. Όταν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικά υλικά για τον ίδιο σκοπό, κατά τον καθορισμό των κριτηρίων θα λαμβάνεται υπόψη κατά περίπτωση η δυνατότητα αύξησης της χρήσης ανανεώσιμων υποκατάστατων.

Τα «στοιχειώδη» κριτήρια θα χρησιμοποιηθούν ως βάση για τον καθορισμό στόχων και για τη συγκριτική αξιολόγηση, ώστε να προωθηθεί η υιοθέτηση των ΠΔΣ σε ολόκληρη την ΕΕ. Επομένως, για τους σκοπούς της παρακολούθησης θα λαμβάνεται υπόψη η συμμόρφωση με τα «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ. Πέραν τούτου, στα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις, θα είναι δυνατόν να ελέγχεται η συμμόρφωση με τα «αναλυτικά» κριτήρια, προκειμένου να καθοριστούν νέα σημεία αναφοράς για το μέλλον.

4.2. Τομείς προτεραιότητας

Η Επιτροπή καθόρισε δέκα τομείς «προτεραιότητας» για τις ΠΔΣ. Οι τομείς αυτοί επελέγησαν με βάση τη σημασία τους όσον αφορά τις ακόλουθες παραμέτρους: δυνατότητες περιβαλλοντικής βελτίωσης, δημόσιες δαπάνες, δυνητικές επιπτώσεις στον εφοδιασμό, παραδειγματισμός ιδιωτών ή επαγγελματιών καταναλωτών, πολιτική ευαισθησία, ύπαρξη καταλλήλων και εύχρηστων κριτηρίων, διαθεσιμότητα στην αγορά και οικονομική αποδοτικότητα.

Οι τομείς αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. Κατασκευές (πρώτες ύλες, όπως ξύλο, αλουμίνιο, χάλυβας, σκυρόδεμα, γυαλί και δομικά προϊόντα, όπως παράθυρα, επενδύσεις τοίχου και δαπέδου, εξοπλισμός θέρμανσης – ψύξης,

θέματα λειτουργίας και τέλους κύκλου ζωής κτιρίων, υπηρεσίες συντήρησης, επιτόπια εκτέλεση συμβάσεων έργων)

2. Τρόφιμα και υπηρεσίες τροφοδοσίας

3. Μεταφορές και υπηρεσίες μεταφορών¹⁵

4. Ενέργεια (συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής ενέργειας, της θέρμανσης και ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας)

5. Μηχανές γραφείου και υπολογιστές

6. Ένδυση, στολές και άλλα υφάσματα

7. Χαρτοποιία και υπηρεσίες εκτύπωσης

8. Επίπλωση

9. Προϊόντα καθαρισμού και υπηρεσίες

10. Εξοπλισμός χρησιμοποιούμενος στον τομέα της υγείας

5. ΣΤΟΧΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΔΣ

5.1. Στόχος της ανανεωμένης στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης για τις ΠΔΣ

Η ανανεωμένη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη θέτει έναν επίσημο στόχο όσον αφορά τις ΠΔΣ, σύμφωνα με τον οποίο, το αργότερο έως το 2010, θα πρέπει να φθάσουν, κατά μέσον όρο, το τρέχον (δηλ. του 2006) επίπεδο που έχουν επιτύχει τα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις.

Πολλά κράτη μέλη που βρίσκονται στην πρωτοπορία όσον αφορά τις ΠΔΣ έχουν θέσει φιλόδοξους στόχους: η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών έθεσε ως στόχο για το 2010 ποσοστό αειφόρων συμβάσεων 100%. η αυστριακή κυβέρνηση καθόρισε διαφορετικούς στόχους για πέντε ομάδες προϊόντων, οι οποίοι θα πρέπει να επιτευχθούν μέχρι το 2010: 95% για τις τεχνολογίες των πληροφοριών, 80% για την ηλεκτρική ενέργεια, 30% για το χαρτί, 95% για τα προϊόντα καθαρισμού και 20% για τα οχήματα. Στη Γαλλία, το αργότερο έως το 2010, το 20% του συνόλου των οχημάτων που αγοράζει η κεντρική κυβέρνηση για την ανανέωση του στόλου θα πρέπει να είναι «καθαρά» οχήματα, 20% των νέων κατασκευών πρέπει να ανταποκρίνονται στα πρότυπα HQE¹⁶ ή σε ισοδύναμα και 50% των προϊόντων ξυλείας πρέπει να προέρχονται από νόμιμες και αειφόρες πηγές. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το σχέδιο δράσης για τις αειφόρες δημόσιες συμβάσεις συναρτάται στενά με σειρά αειφόρων στόχων για τα

¹⁵ Παρόλο που η πρόταση οδηγίας σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων καθορίζει εναρμονισμένη μέθοδο υπολογισμού του κόστους των ρυπογόνων εκπομπών και της κατανάλωσης καυσίμου καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του οχήματος και καθιστά υποχρεωτική την εφαρμογή της μεθόδου αυτής στις δημόσιες συμβάσεις μετά από μια μεταβατική περίοδο, δεν παύει να είναι σκόπιμη η εισήγηση κριτηρίων ΠΔΣ για τις μεταφορές, τα οποία θα εφαρμόζονται έως ότου τεθεί σε ισχύ η εναρμονισμένη μεθοδολογία που προβλέπεται στην πρόταση.

¹⁶ Γαλλικό πρότυπο για τις κατασκευές, το οποίο αποσκοπεί στην επίτευξη υψηλής περιβαλλοντικής ποιότητας ("Haute Qualité Environnementale").

κυβερνητικά κτίρια γραφείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η δέσμευση αντιστάθμισης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το 2012 και επίτευξης της μείωσής τους κατά 30% έως το 2020.

Από πρόσφατη μελέτη της κατάστασης που επικρατεί στα κράτη μέλη της ΕΕ όσον αφορά τις ΠΔΣ η Επιτροπή συνήγαγε σαφή συμπεράσματα για τον τρέχοντα βαθμό υιοθέτησης των ΠΔΣ στα κράτη με τις καλύτερες επιδόσεις, ο οποίος αποτελεί και τη βάση για τον καθορισμό των στόχων της ανανεωμένης στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Επιτροπή προτείνει, με χρονικό ορίζοντα το 2010, το 50% του συνόλου των διαδικασιών υποβολής προσφορών να είναι «πράσινες», δηλαδή να ανταποκρίνονται σε εγκριθέντα κοινά «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ, όπως προβλέπεται στο σημείο 4.1. Το ποσοστό αυτό θα εκφράζεται τόσο σε αριθμό, όσο και σε αξία πράσινων συμβάσεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό και τη συνολική αξία των συμβάσεων που έχουν συναφθεί σε τομείς για τους οποίους έχουν καθοριστεί κοινά «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ.

Μόνο για ομάδες προϊόντων και υπηρεσιών για τις οποίες έχουν καθοριστεί κοινά κριτήρια ΠΔΣ, είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί αντικειμενική συγκριτική αξιολόγηση της κατάστασης μεταξύ των κρατών μελών και να προταθούν λεπτομερέστεροι στόχοι. Η Επιτροπή αναπτύσσει τώρα μέθοδο υπολογισμού του ακριβούς βαθμού υιοθέτησης των ΠΔΣ, η οποία θα επικεντρώνεται στην τήρηση κοινών «στοιχειωδών» κριτηρίων ΠΔΣ και θα βασίζεται στην ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος διαδικασιών διαγωνισμού. Η μέθοδος θα τεθεί σε εφαρμογή στα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις. Η έρευνα αυτή θα επαναληφθεί το 2010 και θα καλύψει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Ως εκ τούτου, θεωρείται πολύ σημαντικό να εγκρίνουν τα κράτη μέλη τα κοινά κριτήρια ΠΔΣ που εκπονούνται και να τα ενσωματώσουν στα οικεία εθνικά σχέδια δράσης και στις κατευθυντήριες γραμμές για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Αντικείμενο παρακολούθησης θα αποτελέσει και η τήρηση των «αναλυτικών» κριτηρίων, αλλά μόνο στα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις, ώστε να αξιολογηθεί η συντελεσθείσα στα κράτη αυτά πρόοδος και να διερευνηθούν οι προοπτικές καθορισμού νέων στόχων στο μέλλον: διεύρυνση του στόχου για τις διαδικασίες που πληρούν τα «στοιχειώδη» κριτήρια ή/και καθορισμός στόχου συμμόρφωσης με «αναλυτικά» κριτήρια.

5.2. Ειδικοί στόχοι για τις ΠΔΣ στο πλαίσιο της εφαρμογής των χρηματοδοτικών μηχανισμών της ΕΕ

5.2.1. Σύναψη δημοσίων συμβάσεων από αρχές των κρατών μελών που χρησιμοποιούν κονδύλια της ΕΕ

Δισεκατομμύρια ευρώ δαπανώνται κάθε χρόνο στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για τους σκοπούς της περιφερειακής ανάπτυξης και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής ανά την Ευρώπη. Για την προγραμματική περίοδο 2007-13 (με προϋπολογισμό συνολικού ύψους 308 δισ. ευρώ), επιβεβαιώθηκε και πάλι ότι η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί μια από τις σημαντικότερες αρχές που διέπουν την πολιτική συνοχής¹⁷.

Υπάρχουν πολλά άλλα κοινοτικά προγράμματα χρηματοδότησης, όπως το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο (ΠΠ7), το οποίο συγκεντρώνει όλες τις σχετικές με την έρευνα πρωτοβουλίες της ΕΕ. Στο πρόγραμμα αυτό διατίθενται συνολικά 50.521 εκατ. ευρώ κατ' ανώτατο όριο για κοινοτική χρηματοδότηση κατά την περίοδο 2007 – 2013. Αν και το

¹⁷ Άρθρο 17 των γενικών διατάξεων του κανονισμού για την πολιτική συνοχής – κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

μεγαλύτερο μέρος του κονδυλίου αυτού προορίζεται για τη χρηματοδότηση βασικών ερευνητικών δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με τις ΠΔΣ, τα γενικά έξοδα των έργων (που καλύπτουν έως και το 7% των επιχορηγήσεων) προσφέρονται για «πρασίνισμα».

Η Επιτροπή κρίνει ότι η υιοθέτηση των ΠΔΣ θα ήταν ευχερής στις περιπτώσεις όπου τα κονδύλια αυτά δαπανώνται κατευθείαν από τις δημόσιες αρχές, οι οποίες ακολουθούν διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων για την εκτέλεση των χρηματοδοτούμενων έργων. Μια στοχοθετημένη δράση, με την οποία θα παροτρύνονταν έντονα οι διαχειριστικές αρχές και άλλοι αποδέκτες της κοινοτικής χρηματοδότησης να συνάπτουν ΠΔΣ για την εκτέλεση των χρηματοδοτούμενων από την ΕΚ έργων, θα συνιστούσε σημαντικό κίνητρο για την υιοθέτηση των ΠΔΣ, δεδομένου ότι τα έργα αυτά αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό τμήμα των συνολικών δαπανών για δημόσιες συμβάσεις. Εάν τα κράτη μέλη, και ιδίως εκείνα στα οποία οι ΠΔΣ υστερούν σε σχέση με τον μέσο όρο, ακολουθούσαν την πρακτική αυτή, θα μπορούσαν να επιτύχουν τον στόχο του 50% ΠΔΣ για τις οικείες διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

5.2.2. Δημόσιες συμβάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εισαγάγει βαθμιαία τις ΠΔΣ στα επιμορφωτικά μαθήματα που προσφέρει με θέμα τις δημόσιες συμβάσεις και θα ενσωματώσει, κατά περίπτωση, τα συνιστώμενα κριτήρια που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού βοηθήματος (Training Toolkit) για τις ΠΔΣ (σημείο 7), στις οικείες διαδικασίες διαγωνισμού.

6. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή και την αειφόρο βιομηχανική πολιτική, χρειάζονται κίνητρα για να προωθηθεί η διάδοση προϊόντων με καλές περιβαλλοντικές επιδόσεις, ενώ παράλληλα επιδιώκεται η αποφυγή στρεβλώσεων της εσωτερικής αγοράς που μπορούν να προκληθούν από την παροχή καθαρά εθνικών κινήτρων για τις ΠΔΣ. Ως εκ τούτου, στο σχέδιο αυτό προτείνονται υποχρεωτικά μέτρα για τις δημόσιες συμβάσεις τα οποία περιγράφονται στο σημείο 2.3 του σχεδίου.

7. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Η Επιτροπή προτίθεται να επισημάνει τις νομικές και επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καταρτιστεί και να τις εμπλουτίσει, εκεί που θα κριθεί αναγκαίο. Αν και οι κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται κυρίως στις αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να εφαρμόσουν πολιτική ΠΔΣ στο πλαίσιο του οργανισμού τους, τα κράτη μέλη θα ήταν σκόπιμο να τις συμπεριλάβουν στις οικείες εθνικές πολιτικές για τις ΠΔΣ, δεδομένου ότι θα διευκολύνουν τη σύναψη των συμβάσεων. Οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν:

- Νομικές και επιχειρηματικές κατευθυντήριες γραμμές για την σύναψη ΠΔΣ, δεδομένου ότι η νομική αβεβαιότητα που υφίσταται για ορισμένα ζητήματα θεωρείται ότι παρεμποδίζει την εναρμονισμένη υιοθέτηση των ΠΔΣ.
- Πρακτικές για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαγωνισμών, με τις οποίες αποδεικνύεται ότι οι ΠΔΣ αποτελούν οικονομικά συμφέροντα τρόπο αγοράς αγαθών ή υπηρεσιών και εξασφαλίζεται επομένως η προβολή τους.

- Εκπαιδευτικό βοήθημα (Training toolkit) για τις ΠΔΣ. Καταρτίστηκε διαδικτυακό εκπαιδευτικό βοήθημα για τις ΠΔΣ, το οποίο απευθύνεται στους αγοραστές, τους πολιτικούς ιθύνοντες, τους διαχειριστές και τους συμβούλους. Το βοήθημα αυτό θα εγκριθεί από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και θα μεταφραστεί σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να εξασφαλίσει τη διάδοσή του ανά την ΕΕ μέσω των υφισταμένων εθνικών και περιφερειακών πλατφορμών συνεργασίας.

Λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές παρέχονται σε χωριστό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

8. ΠΔΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Οι ΠΔΣ αποτελούν ένα ισχυρό μέσο τόνωσης της καινοτομίας και ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων να αναπτύξουν νέα προϊόντα με βελτιωμένες περιβαλλοντικές επιδόσεις. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό των ΠΔΣ με διάφορες ενέργειες:

- διάδοση, ανά την ΕΕ, του πρόσφατου οδηγού σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις για την έρευνα και την καινοτομία ("Public Procurement for Research and Innovation")¹⁸ και των οδηγιών για τις αναθέτουσες αρχές που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση σχετικά με τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις¹⁹.
- θέσπιση κοινοτικού προαιρετικού συστήματος για την επαλήθευση, από τρίτους, των εικαζόμενων επιδόσεων νέων τεχνολογιών, το οποίο θα διευκολύνει τον έλεγχο της συμμόρφωσης με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές που προβλέπονται στα έγγραφα του διαγωνισμού.
- εντοπισμός «πρωτοπόρων αγορών»²⁰ και χρησιμοποίηση των ΠΔΣ για την προώθηση της ανάπτυξης και υιοθέτησης από την αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών²¹. Η πρωτοβουλία για τις πρωτοπόρες αγορές αποβλέπει στη δημιουργία - μέσω ενός συνδυασμού δράσεων δημόσιας πολιτικής - ευνοϊκών προϋποθέσεων για την τόνωση της καινοτομίας, η οποία έχει καίρια σημασία για την ανταγωνιστικότητα. Έχουν εντοπιστεί έξι αγορές, τρεις εκ των οποίων καλύπτουν περιβαλλοντικά πεδία, και συγκεκριμένα τις βιώσιμες κατασκευές, την ανακύκλωση και τα βιοπροϊόντα και επομένως παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς ΠΔΣ.

9. «ΠΡΑΣΙΝΙΣΜΑ» ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Ο ορισμός και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό και την προώθηση οικολογικότερων (πιο πράσινων) προϊόντων στηρίζονται σε προσέγγιση με βάση τον κύκλο ζωής και καλύπτουν στοιχεία που επηρεάζουν το σύνολο της αλυσίδας εφοδιασμού, από τη

¹⁸ Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στους δικτυακούς τόπους: http://ec.europa.eu/enterprise/innovation/documents_en.htm και: http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/pub_procurement_en.htm.

¹⁹ COM(2007) 799 τελικό της 14ης Δεκεμβρίου 2007

²⁰ COM(2007)860 της 21ης Δεκεμβρίου 2007

²¹ Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κάνοντας τη γνώση πράξη» (COM(2006) 502), στον δικτυακό τόπο: <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>.

χρήση πρώτων υλών και τις μεθόδους παραγωγής έως το είδος των χρησιμοποιούμενων συσκευασιών και την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων επιστροφής των κενών συσκευασιών. Τα κριτήρια αυτά μπορούν να λαμβάνονται υπόψη και στο πλαίσιο των συμβάσεων του ιδιωτικού τομέα. Τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα ενθαρρύνονται να ενισχύσουν τη διασύνδεση αυτή μεταξύ πράσινων δημοσίων και ιδιωτικών συμβάσεων²².

10. ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΔΣ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Για την εκτίμηση του «βαθμού υιοθέτησης των ΠΔΣ» είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν δύο είδη δεικτών.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν **ποσοτικοί δείκτες** για την εκτίμηση της υιοθέτησης και της πορείας της πολιτικής, συγκρίνοντας τον βαθμό υιοθέτησης των ΠΔΣ (εκφραζόμενο σε πλήθος και αξία πράσινων διαδικασιών διαγωνισμού) με το συνολικό επίπεδο των δημοσίων συμβάσεων. Για την εκτίμηση των επιπτώσεων από πλευράς εφοδιασμού, η Επιτροπή προτείνει επιπλέον να υπολογίζεται η αξία των πράσινων συμβάσεων σε σύγκριση με τη συνολική αξία των δημοσίων συμβάσεων.

Οι δείκτες με γνώμονα τις επιπτώσεις επιτρέπουν την εκτίμηση του περιβαλλοντικού και του οικονομικού οφέλους που αποφέρουν οι ΠΔΣ.

Η Επιτροπή αναπτύσσει μέθοδο υπολογισμού των δεικτών αυτών, η οποία θα βασίζεται σε ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος των διαδικασιών διαγωνισμού που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ομοιομορφία στην παρακολούθηση και τη συγκριτική αξιολόγηση, προτείνεται να εστιαστούν οι δραστηριότητες αυτές στους τομείς για τους οποίους έχουν καθοριστεί κοινά κριτήρια ΠΔΣ, όπως αναφέρεται στο σημείο 4.

Το 2010, η Επιτροπή θα παρακολουθήσει την κατάσταση όσον αφορά τις ΠΔΣ σε όλα τα κράτη μέλη, εφαρμόζοντας την ανωτέρω μεθοδολογία. Μια διαδικασία διαγωνισμού θα θεωρηθεί «πράσινη» αν είχε ως αποτέλεσμα τη σύναψη σύμβασης που πληροί τα «στοιχειώδη» κριτήρια ΠΔΣ. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις θα αποτελέσουν τη βάση για τον καθορισμό των μελλοντικών στόχων. Στα κράτη αυτά θα αξιολογηθεί επίσης η συμμόρφωση με τα «αναλυτικά» κριτήρια ΠΔΣ, με σκοπό να καθοριστούν πρόσθετα κριτήρια για το μέλλον και να τονωθεί η καινοτομία. Το εγχείρημα αυτό θα επαναλαμβάνεται ανά πενταετία.

Η παρακολούθηση και η συγκριτική αξιολόγηση θα λειτουργήσουν ως κίνητρο για την υιοθέτηση των κριτηρίων ΠΔΣ στους διαγωνισμούς που προκηρύσσουν τα κράτη μέλη. Πριν από τα τέλη του 2008, η Επιτροπή θα καλέσει τα κράτη μέλη να εγκρίνουν επισήμως τα κριτήρια ΠΔΣ που έχουν ήδη καθοριστεί. Η επίσημη έγκριση συνεπάγεται την ενσωμάτωση των κριτηρίων αυτών στις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τις ΠΔΣ και στα εθνικά σχέδια δράσης που κλήθηκαν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη (σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, του 2003, για την ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων). Μέχρι σήμερα, 14 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει σχέδια δράσης, ενώ σε άλλα 10 η διαδικασία έγκρισης των σχεδίων

²² Ένα καλό παράδειγμα διασύνδεσης με τις ιδιωτικές συμβάσεις αποτελεί η υπηρεσία του δημαρχείου του Λονδίνου "Mayor of London's Green Procurement Code" στον δικτυακό τόπο: <http://www.greenprocurementcode.co.uk/>.

αυτών βρίσκεται εξέλιξη. Η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη, έστω και ελλείψει σχεδίων δράσης, να μεριμνήσουν για την υιοθέτηση των κοινών κριτηρίων ΠΔΣ στις εθνικές διαδικασίες προκήρυξης διαγωνισμών. Τα κράτη μέλη θα κληθούν να υποβάλλουν αναφορές σχετικά με το θέμα αυτό στις τακτικές συνεδριάσεις που θα διοργανώνει η Επιτροπή. Θα ζητηθεί από τα κράτη μέλη να εγκρίνουν επισήμως κάθε νέα σειρά κριτηρίων και να μεριμνούν για την ουσιαστική εφαρμογή τους σε εθνικό επίπεδο.

11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΔΡΑΣΗ

Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να προωθήσει τις ΠΔΣ δεδομένου ότι, με τον τρόπο αυτό, θα προωθηθεί η υιοθέτηση των λιγότερο ρυπογόνων προϊόντων και υπηρεσιών από την αγορά. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την επίτευξη μεγαλύτερης αειφορίας στην κατανάλωση, αλλά και την προώθηση της οικολογικής καινοτομίας και, κατ' επέκταση, της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της ΕΕ.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο:

- να εγκρίνουν την προσέγγιση και τη μέθοδο που προτείνει για τον καθορισμό κοινών κριτηρίων ΠΔΣ, τον πολιτικό στόχο και τα συνιστώμενα μέσα για την αύξηση του αριθμού των πράσινων δημοσίων συμβάσεων και τη βελτίωσή τους,
- να θέσουν σε εφαρμογή τα ανωτέρω με τη βοήθεια εθνικών στρατηγικών για τις ΠΔΣ και μεγαλύτερης συνεργασίας, ιδίως στο πλαίσιο της χρησιμοποίησης των κοινοτικών χρηματοδοτικών μηχανισμών,
- να στηρίξουν τις τρέχουσες εργασίες που αποβλέπουν στην υποβολή προτάσεων συμπληρωματικών μέτρων για τον εναρμονισμένο καθορισμό κριτηρίων και στόχων και για την εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής πολιτικής στήριξης όσον αφορά τις ΠΔΣ.